

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MELCHIOR WATHELET
prezentate la 14 ianuarie 2016¹

Cauza C-438/14

Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff
împotriva
Standesamt der Stadt Karlsruhe,
Zentraler Juristischer Dienst der Stadt Karlsruhe

[cerere de decizie preliminară formulată de Amtsgericht Karlsruhe (Tribunalul Cantonal Karlsruhe, Germania)]

„Cetățenia Uniunii — Refuzul autorităților unui stat membru de a înscrie în registrul nașterilor titluri de noblețe și un element nobiliar care fac parte dintr-un nume de familie pe care o persoană majoră l-a obținut în alt stat membru — Situație în care reclamantul, care are cetățenia celor două state membre în cauză, a obținut numele la cererea sa”

I – Introducere

1. Prezenta cerere de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 18 TFUE și 21 TFUE în contextul unui litigiu între domnul Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff, resortisant german și britanic, și autoritățile germane, care au refuzat modificarea prenumelor și a numelui său de familie în actul de naștere și adăugarea în registrul nașterilor a unor titluri nobiliare care fac parte dintr-un nume pe care l-a obținut în Regatul Unit, respectiv „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff”².

2. Prezenta cauză se înscrie în lunga listă de cauze cu privire la cetățenia europeană în legătură cu numele de familie care au determinat pronunțarea Hotărârilor Konstantinidis (C-168/91, EU:C:1993:115), Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559), Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), precum și Runevič-Vardyn și Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291).

3. În pofida similarităților cu cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), prezenta cauză se distinge de aceasta din urmă prin faptul că reclamantul din litigiul principal este resortisant a două state membre și că dreptul german permite ca titlurile nobiliare să fie utilizate ca o componentă a unui nume de familie, chiar dacă acestea au fost abolite și nu mai pot fi acordate.

¹ — Limba originală: franceza.

² — În prezentele concluzii, vom utiliza prenumele și numele reclamantului în procedura în fața instanței de trimitere, și anume „Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff”.

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

4. Articolul 18 primul paragraf TFUE are următorul cuprins:

„În domeniul de aplicare a tratatelor și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale pe care le prevede, se interzice orice discriminare exercitată pe motiv de cetățenie sau naționalitate.”

5. Articolul 20 TFUE prevede:

„(1) Se instituie cetățenia Uniunii. Este cetățean al Uniunii orice persoană care are cetățenia unui stat membru. Cetățenia Uniunii nu înlocuiește cetățenia națională, ci se adaugă acesteia.

(2) Cetățenii Uniunii au drepturile și obligațiile prevăzute în tratate. Aceștia se bucură, printre altele, de:

(a) dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre;

[...]

Aceste drepturi se exercită în condițiile și limitele definite prin tratate și prin măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a acestora.”

6. Articolul 21 alineatul (1) TFUE are următorul cuprins:

„Orice cetățean al Uniunii are dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de tratate și de dispozițiile adoptate în vederea aplicării acestora.”

B – Dreptul german

7. Articolul 123 alineatul 1 din Legea fundamentală a Republicii Federale Germania (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) din 23 mai 1949 (BGBl. p. 1, denumită în continuare „Legea fundamentală”), prevede că „[l]egislația în vigoare înaintea constituirii Bundestagului continuă să fie în vigoare în măsura în care nu este contrară Legii fundamentale”.

8. Articolul 109 din Constituția Imperiului German (Verfassung des Deutschen Reichs), adoptată la 11 august 1919 la Weimar și intrată în vigoare la 14 august 1919 (*Reichsgesetzblatt* 1919, p. 1383, denumită în continuare „Constituția de la Weimar”), prevede:

„Toți germanii sunt egali în fața legii.

În principiu, femeile și bărbații au aceleași drepturi și obligații cetățenești.

Sunt abolite orice privilegii sau incapacități de drept public condiționate de naștere sau de clasă. Titlurile nobiliare vor reprezenta numai o parte a numelui și se interzice acordarea lor în continuare.

Se permite acordarea titlurilor numai dacă acestea denumesc funcții sau profesii. Acest aspect nu aduce atingere gradelor academice.

Statul nu poate acorda nici ordine și nici decorații.

Niciun german nu poate accepta un titlu sau un ordin din partea unui guvern străin.”

9. Legea de punere în aplicare a Codului Civil (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch) din 21 septembrie 1994 (BGBl. I p. 2494, corrigendum 1997 I, p. 1061, denumită în continuare „EGBGB”), în versiunea aplicabilă la momentul faptelor din litigiul principal, prevede:

„Articolul 5 – Statutul personal

(1) În situația în care se face trimitere la legislația statului în care persoana are statutul de resortisant, iar aceasta este resortisantul mai multor state, se va aplica legislația statului cu care respectiva persoană are legăturile cele mai strânse, având în vedere în special reședința sa obișnuită sau desfășurarea vieții sale. În situația în care această persoană este și resortisant german, va prevala acest statut juridic.

[...]

Articolul 6 – Ordinea publică

O normă juridică a unui alt stat nu se va aplica atunci când rezultatul aplicării sale este în mod vădit incompatibil cu principiile fundamentale ale dreptului german. Aceasta nu se va aplica în special atunci când aplicarea ei este incompatibilă cu drepturile fundamentale.

[...]

Articolul 10 – Numele

(1) Numele unei persoane este reglementat de legislația statului de cetățenie.

[...]

Articolul 48 – Alegerea unui nume dobândit în alt stat membru al Uniunii

În situația în care numele unei persoane este reglementat de dreptul german, aceasta își poate schimba numele dobândit în timpul unei reședințe obișnuite într-un alt stat membru al Uniunii și înscris în respectivul stat într-un registru de stare civilă, printr-o declarație prezentată oficiului de stare civilă, în măsura în care acest aspect nu este în mod vădit incompatibil cu principiile fundamentale ale dreptului german. Cu excepția cazului în care persoana declară în mod explicit că dorește ca alegerea numelui să producă efecte numai în viitor, alegerea numelui va produce efecte retroactive până la data înscrierii în registrul de stare civilă al celuilalt stat membru. Declarația trebuie să fie legalizată sau în formă autentică. [...]

III – Litigiul principal și întrebarea preliminară

10. Reclamantul din litigiul principal s-a născut la 9 ianuarie 1963 la Karlsruhe (Germania), sub numele de Nabel Bagadi. Nașterea a fost înregistrată în Registrul nașterilor al oficiului de stare civilă din Karlsruhe.

11. Domnul Nabel Bagadi a obținut ulterior și ca efect al adopției numele de familie german Bogendorff, a cărui modificare a obținut-o ulterior, la fel cum a obținut și modificarea prenumelui său, astfel că prenumele și numele sale germane actuale sunt „Nabel Peter Bogendorff von Wolffersdorff”.

12. În anul 2001, domnul Bogendorff von Wolffersdorff s-a mutat în Regatul Unit, unde, începând cu anul 2002, a exercitat profesia de consultant în materie de insolvență la Londra.

13. În anul 2004, domnul Bogendorff von Wolffersdorff a dobândit cetățenia britanică prin naturalizare.

14. Prin declarația („Deed Poll”) din 26 iulie 2004, înregistrată la 22 septembrie 2004 la Supreme Court of England and Wales (Curtea Supremă din Anglia și din Țara Galilor, Regatul Unit), domnul Bogendorff von Wolffersdorff și-a schimbat numele în „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff”, declarație care a fost publicată în *The London Gazette* din 8 noiembrie 2004³.

15. În anul 2005, ca urmare a faptului că soția sa a rămas însărcinată, domnul Bogendorff von Wolffersdorff și-a mutat reședința din Londra în Chemnitz, Germania, unde fiica sa s-a născut la 28 februarie 2006.

16. Nașterea fiicei sale, care are dublă cetățenie, germană și britanică, a fost declarată la consulatul general al Regatului Unit de la Düsseldorf la 23 martie 2006. Prenumele și numele fiicei sale înscrise pe actul de naștere și pe pașaportul britanic sunt „Larissa Xenia Gräfin von Wolffersdorff Freiin von Bogendorff”.

17. Oficiul de stare civilă din Chemnitz a refuzat însă să o înscrie pe fiica domnului Bogendorff von Wolffersdorff sub numele său britanic, întemeindu-se pe articolul 10 din EGBGB.

18. Prin ordonanța din 6 iulie 2011, Oberlandesgericht Dresden (Tribunalul Regional Superior din Dresda, Germania) a dispus ca autoritățile orașului Chemnitz să o înregistreze pe fiica domnului Bogendorff von Wolffersdorff sub numele său britanic, statuând:

„[f]aptul că, odată cu intrarea în vigoare a Constituției de la Weimar, titlurile de noblețe nu mai constituie titluri în sensul strict, ci trebuie purtate ca elemente ale numelui de familie (și, prin urmare, au devenit în acest sens adevărate nume de familie, a se vedea Heinrich/Wagenitz, *Deutsches Namensrecht*, 2007, 015, punctul 9, «Nume nobile»), nu joacă niciun rol pentru purtarea numelui persoanei în cauză, căreia trebuie să i se acorde un singur nume de familie de la bun început. Numele de familie presupune că partea din nume care, înainte de intrarea în vigoare a Constituției de la Weimar, ar fi fost un titlu de noblețe, trebuie poziționată după prenume, iar nu în fața acestuia. Nu se acordă persoanei în cauză niciun titlu de noblețe, ceea ce era privilegiul prințului în Constituția monarhică, în legătură cu înnobilarea. Contrar a ceea ce consideră Landgericht, Constituția de la Weimar nu conține interdicții privind titlurile de noblețe în nume, astfel cum prevede, de exemplu, Legea austriacă de abrogare a titlurilor nobiliare din 1919, cu privire la care s-a exprimat Curtea la 22 decembrie 2010 (StAZ 2011, pagina 77). Astfel, chiar este recunoscut în Germania că, și în republică, în circumstanțe speciale, un nume de familie care conține un titlu de noblețe poate fi transmis prin schimbarea numelui de drept public (Heinrich/Wagenitz *ibid.*; a se vedea [...] OVG Hamburg StAZ 2007, pagina 46; BVerwG DVBl. 1997, p. 616)”⁴.

19. În conformitate cu aceste instrucțiuni, fiica domnului Bogendorff von Wolffersdorff are, așadar, în calitate de cetățean german, prenume și un nume identice cu cele pe care le are ca cetățean britanic, respectiv „Larissa Xenia Gräfin von Wolffersdorff Freiin von Bogendorff”.

20. La 22 mai 2013, domnul Bogendorff von Wolffersdorff a somat, prin declarație autentică, Standesamt der Stadt Karlsruhe (oficiul de stare civilă al orașului Karlsruhe) să transcrie în registrul nașterilor prenumele și numele său în dreptul britanic ca fiind numele său de naștere, conform articolului 48 din EGBGB, ceea ce acest oficiu a refuzat să facă.

3 — A se vedea *The London Gazette* din 8 noiembrie 2004, p. 14113, disponibilă pe site-ul internet <https://www.thegazette.co.uk/notice/L-57458-1018>

4 — 17 W 0465/11.

21. În aceste condiții, domnul Bogendorff von Wolffersdorff a solicitat Amtsgericht Karlsruhe (Tribunalul Cantonal din Karlsruhe, Germania) să oblige oficiul de stare civilă al orașului Karlsruhe, în temeiul articolului 49 alineatul 1 din Legea privind starea civilă (Personenstandsgesetz), să îi modifice actul de naștere cu efect retroactiv începând cu 22 septembrie 2004, astfel încât prenumele și numele său de familie să fie „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff”.

22. Oficiul de stare civilă al orașului Karlsruhe s-a opus acestei cereri, întemeindu-se pe rezerva de ordine publică prevăzută la articolul 48 din EGBGB.

23. În aceste împrejurări, Amtsgericht Karlsruhe (Tribunalul Cantonal din Karlsruhe) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolele 18 TFUE și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că autoritățile unui stat membru sunt obligate să recunoască schimbarea de nume a unui resortisant al aceluși stat membru în situația în care resortisantul respectiv, care este în același timp și resortisant al altui stat membru, a dobândit în timpul unei reședințe obișnuite în cel de al doilea stat membru un nume liber ales și care conține mai multe titluri nobiliare, fără ca această schimbare de nume să fie asociată unei modificări a statutului din perspectiva dreptului familiei, în cazul în care este posibil ca respectiva persoană să nu mai aibă în viitor o legătură substanțială cu cel de al doilea stat membru, iar în primul stat membru, potrivit Constituției, titlurile de noblețe au fost abolite, existând însă posibilitatea de a păstra în continuare în componența numelui respectivele elemente nobiliare deținute anterior?”

IV – Procedura în fața Curții

24. Cererea de decizie preliminară a fost depusă la Curte la 23 septembrie 2014. Domnul Bogendorff von Wolffersdorff, Zentraler Juristischer Dienst der Stadt Karlsruhe (serviciul juridic central al orașului Karlsruhe), guvernul german, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise și au prezentat observații orale la ședința din 12 noiembrie 2015.

V – Analiză

25. Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 18 TFUE și 21 TFUE se opun ca autoritățile competente ale unui stat membru să refuze să recunoască schimbarea de nume a unui resortisant al acestui stat membru atunci când resortisantul respectiv este în același timp resortisant al unui alt stat membru și a dobândit în acest al doilea stat membru, în cursul unei șederi de lungă durată, un nume liber ales și care conține mai multe titluri nobiliare.

A – Cu privire la domeniul de aplicare al Tratatului FUE

26. Trebuie să se observe de la bun început că, potrivit jurisprudenței constante a Curții, „[d]eși normele care reglementează transcrierea în actele de stare civilă a numelui de familie și a prenumelui unei persoane intră în competența statelor membre, acestea trebuie totuși, în exercitarea acestei competențe, să respecte dreptul Uniunii și în special dispozițiile tratatului referitoare la libertatea recunoscută oricărui cetățean al Uniunii de circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre”⁵.

5 — Hotărârea Runevič-Vardyn și Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punctul 63). A se vedea de asemenea Hotărârile Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punctul 25), Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctul 16), precum și Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 38).

27. Întrucât cetățenia Uniunii, care intră sub incidența articolului 20 TFUE, nu poate avea drept obiectiv sau drept efect extinderea domeniului de aplicare al dreptului Uniunii la situații pur interne, aplicarea articolului 20 TFUE implică existența unei legături a situației în cauză cu dreptul Uniunii⁶.

28. În speță, serviciul juridic central al orașului Karlsruhe și guvernul german consideră că, conform articolului 5 alineatul 1 din EGBGB, dat fiind că domnul Bogendorff von Wolffersdorff are cetățenie germană, doar dreptul german se aplică schimbării sale de nume.

29. Curtea a respins deja acest tip de argument în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), în raport cu normele dreptului internațional privat belgian care, ca și articolul 5 alineatul 1 din EGBGB în cazul de dublă cetățenie, prevedea prioritatea cetățeniei belgiene. Dispoziții precum aceste articole din legislațiile belgiană și germană nu pot exclude legătura situației în cauză cu dreptul Uniunii și nici aplicarea dispozițiilor acestuia din urmă cu privire la cetățenie.

30. La punctul 27 din Hotărârea Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), Curtea a statuat că „o astfel de legătură cu dreptul [Uniunii] există în privința persoanelor care se află într-o situație precum cea a copiilor domnului Garcia Avello, care sunt resortisanți ai unui stat membru și care locuiesc legal pe teritoriul unui alt stat membru”.

31. La punctul 28 din această hotărâre, Curtea a adăugat că „[a]cestei concluzii nu i se poate opune împrejurarea că persoanele interesate din litigiul principal au și cetățenia statului membru în care au reședința de la nașterea lor și care, conform autorităților din acest stat, ar fi, pentru acest motiv, singura care trebuie recunoscută de acesta. Astfel, statul membru nu trebuie să restrângă efectele atribuirii cetățeniei unui alt stat membru prin impunerea unei condiții suplimentare pentru recunoașterea acestei cetățenii în vederea exercitării libertăților fundamentale prevăzute de Tratatul [FUE]”.

32. Prin urmare, reiese în mod clar din această jurisprudență că, contrar susținerilor serviciului juridic central al orașului Karlsruhe și ale guvernului german, domnul Bogendorff von Wolffersdorff, care are cetățenie britanică și reședință legală în Germania, poate invoca în relațiile cu Republica Federală Germania, și fără ca cetățenia sa germană să se opună acestei constatări, o legătură cu dreptul Uniunii și deci aplicabilitatea acestuia din urmă.

33. Caracterul transfrontalier al cauzei în discuție este chiar mai pertinent în cazul în care se ține seama de faptul că domnul Bogendorff von Wolffersdorff dobândise, conform dreptului englez și în timpul unei șederi legale în Anglia, prenumele și numele a căror recunoaștere dorește să o obțină în Germania, exercitându-și dreptul la liberă circulație care îi este conferit prin articolele 20 TFUE și 21 TFUE.

34. Prin urmare, trebuie să se examineze în raport cu dispozițiile Tratatului FUE privind cetățenia, respectiv articolele 18 TFUE, 20 TFUE și 21 TFUE, refuzul autorităților germane de a recunoaște, în toate elementele sale, un prenume și un nume obținute în Regatul Unit de un cetățean european care are atât cetățenie britanică, cât și germană.

6 — A se vedea Hotărârile Uecker și Jacquet (C-64/96 și C-65/96, EU:C:1997:285, punctul 23), Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punctul 26), precum și Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctul 16).

B – Cu privire la existența unei discriminări interzise de articolul 18 TFUE

1. Argumentele părților

35. Instanța de trimitere ridică problema dacă nerecunoașterea schimbării numelui unui resortisant care are dublă cetățenie, germană și britanică, ar putea fi contrară articolului 18 TFUE, care interzice orice discriminare pe motiv de cetățenie.

36. Potrivit Comisiei, principiul nediscriminării impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod. Dat fiind că cetățenii cu dublă naționalitate ar întâmpina dificultăți speciale în legătură cu numele lor de familie și, prin urmare, s-ar distinge de persoane care au cetățenia unui singur stat membru, aceștia s-ar afla într-o situație diferită.

37. În consecință, Comisia consideră că refuzul autorităților germane de a recunoaște numele pe care domnul Bogendorff von Wolffersdorff l-a obținut în Regatul Unit constituie un tratament egal al unor situații diferite, ceea ce ar fi contrar principiului nediscriminării prevăzut la articolul 18 TFUE.

38. Guvernul german consideră că aplicarea dreptului german unui resortisant german nu poate constitui o discriminare pe motiv de cetățenie.

39. Serviciul juridic central al orașului Karlsruhe nu se referă în mod explicit la articolul 18 TFUE, ci consideră că jurisprudența Curții care impune recunoașterea unui nume dobândit în alt stat membru s-ar întemeia pe principiul primei transcrieri. Acest principiu ar arăta că numele înregistrat în mod legal pentru prima dată într-un stat membru ar beneficia de prioritate. Refuzul schimbării numelui acordat într-un stat membru a cărui cetățenie a fost dobândită de reclamant ulterior ar fi conform, în acest caz, cu principiul respectiv și, în consecință, nu ar constitui o încălcare a dreptului Uniunii.

2. Aprecieri

40. Reiese dintr-o jurisprudență constantă că „principiul nediscriminării impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod”⁷.

41. Astfel cum am indicat mai sus⁸, Curtea s-a confruntat deja cu această problemă în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), în care dreptul internațional privat belgian, ca și dreptul internațional privat german⁹, stabilea dreptul aplicabil în cazul unei duble cetățenii acordând prioritate cetățeniei belgiene¹⁰.

42. Curtea a examinat dacă persoanele care au doar cetățenie belgiană și cele care au și cetățenia unui alt stat membru se află „într-o situație diferită, caz în care principiul nediscriminării ar presupune că [acestea din urmă] pot pretinde un tratament diferit de cel rezervat persoanelor care au doar cetățenie belgiană”¹¹.

7 — Hotărârea Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punctul 31). A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârile National Farmers' Union și alții (C-354/95, EU:C:1997:379, punctul 61), SCAC (C-56/94, EU:C:1995:209, punctul 27), precum și Codorniu/Consiliul (C-309/89, EU:C:1994:197, punctul 26).

8 — A se vedea punctele 29-31 din prezentele concluzii.

9 — A se vedea articolul 5 alineatul 1 din EGBGB.

10 — A se vedea Hotărârea Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punctele 6-8 și 32).

11 — *Ibidem* (punctul 34).

43. Întrucât resortisanții belgieni cu dublă cetățenie sunt supuși unui număr de două sisteme juridice diferite, cu consecința purtării unor diverse nume de familie, ceea ce le poate cauza dificultăți specifice situației lor, Curtea a statuat la punctul 37 din hotărârea menționată că aceștia se „disting[eau] de persoanele care au doar cetățenie belgiană, care sunt desemnate printr-un singur nume de familie”¹².

44. În consecință și contrar celor susținute de serviciul juridic central al orașului Karlsruhe, dobândirea ulterioară a cetățeniei britanice sau reședința actuală în Germania nu au nicio influență asupra faptului de a se afla într-o situație diferită.

45. În plus, considerăm că problema dacă o persoană cu dublă cetățenie se află într-o situație diferită de cea a unei persoane care are doar cetățenie germană nu poate depinde de maniera în care numele acordat a fost obținut. Diferența de situație care ar trebui să confere dreptul la un tratament diferit pentru a evita o discriminare rezultă din faptul că o persoană cu dublă cetățenie este supusă unui număr de două sisteme diferite.

46. Reiese din cele ce precedă că resortisanții germani care poartă diverse nume de familie ca urmare a unor legi diferite sub a căror incidență intră ca urmare a cetățeniei pot invoca dificultăți specifice situației lor, ceea ce îi distinge de persoane care au doar cetățenie germană, și aceasta independent de maniera în care dreptul celei de a doua cetățenii a lor le-a acordat un nume diferit de cel recunoscut de dreptul german. Prin urmare, ei se află într-o situație diferită, care impune un tratament diferit de cel rezervat persoanelor care au doar cetățenie germană.

47. Or, ca și Comisia, considerăm că domnul Bogendorff von Wolffersdorff este tratat de autoritățile germane în același mod ca persoanele care au doar cetățenie germană, în condițiile în care situația sa este diferită de a lor din cauza dublei sale cetățenii.

48. Prin urmare, există o atingere adusă principiului nediscriminării instituit prin articolul 18 TFUE. Vom analiza în continuare eventuala justificare a acestei atingeri¹³.

C – Cu privire la existența unei restricții privind articolele 20 TFUE și 21 TFUE

1. Argumentele părților

49. Potrivit Comisiei, refuzul de a recunoaște schimbarea de nume într-o situație precum cea din speță ar constitui o restricție privind dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul statelor membre, consacrat la articolele 20 TFUE și 21 TFUE, întrucât o divergență de nume în două state membre ar putea împiedica exercitarea acestui drept prin crearea unor inconveniente serioase de ordin profesional și privat.

50. Comisia consideră că această situație nu s-ar regăsi doar în caz de nerecunoaștere a unui nume atribuit în statul membru în care s-a născut sau în care locuiește, ci și atunci când o persoană care are dubla cetățenie a două state membre este afectată de aceasta. Dat fiind că prenumele și numele pe care domnul Bogendorff von Wolffersdorff le are în Regatul Unit („Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff”) și în Germania („Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff”) nu sunt identice, această diferență de nume ar putea conduce la confuzii și la inconveniente rezultate din faptul că nu mai poate beneficia de efectele juridice ale unor documente întocmite în unul dintre cele două state membre.

12 — *Ibidem* (punctul 37).

13 — A se vedea punctele 71-105 din prezentele concluzii.

51. Cu toate acestea, instanța de trimitere arată că, în speță, faptele nu indică nici o dificultate importantă pentru identificarea domnului Bogendorff von Wolffersdorff, nici obstacole considerabile prin care să se aducă prejudicii concrete în viața sa privată și profesională. Întemeindu-se pe această expunere, guvernul german consideră că dreptul la liberă circulație nu este restrâns în speță.

52. În primul rând, utilizarea doar a numelui său britanic în contextele profesionale din Regatul Unit ar implica că acest nume nu are în realitate prea multă importanță pentru identificarea și apartenența sa familială în Germania. În al doilea rând, această constatare ar fi confirmată de faptul că reclamantul a lăsat să treacă peste șase ani între schimbarea numelui său în Regatul Unit și cererea sa depusă la oficiul de stare civilă din Germania.

53. Serviciul juridic central al orașului Karlsruhe se concentrează pe diferența dintre cauza principală și cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559). În opinia sa, jurisprudența menționată ar impune statelor membre doar obligația de a recunoaște schimbarea de nume care a fost înregistrată în statul membru în care s-a născut sau în care locuiește. Potrivit principiului primei transcrieri¹⁴, refuzul unei schimbări de nume acordate într-un stat membru a cărui cetățenie a fost dobândită de reclamant ulterior nu ar constitui o restricție privind libertatea de circulație garantată de articolele 20 TFUE și 21 TFUE.

2. Aprecieri

54. Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o reglementare națională care dezavantajează anumiți resortisanți naționali pentru simplul fapt că și-au exercitat libertatea de circulație și de ședere într-un alt stat membru constituie o restricție privind dreptul la liberă circulație recunoscut prin articolul 21 alineatul (1) TFUE¹⁵.

55. Din aceeași jurisprudență reiese că „obligarea unei persoane care și-a exercitat dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul unui alt stat membru de a purta în statul membru al cărui cetățean este un nume diferit de cel deja atribuit și înregistrat în statul membru în care s-a născut și locuiește poate împiedica exercitarea [acestui] drept”¹⁶.

56. Dacă acest principiu este valabil în cazul persoanelor care, astfel cum era situația în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559) și Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), au cetățenia unui singur stat membru, el este valabil *a fortiori* și în cazul persoanelor care, precum domnul Bogendorff von Wolffersdorff, au cetățenia mai multor state membre.

57. Astfel, numele unei persoane este un element constitutiv al identității sale și al vieții sale private, a căror protecție este consacrată la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și la articolul 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950¹⁷.

14 — A se vedea punctul 39 din prezentele concluzii.

15 — A se vedea Hotărârile De Cuyper (C-406/04, EU:C:2006:491, punctul 39), Nerkowska (C-499/06, EU:C:2008:300, punctul 32), Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctul 21), Runevič-Vardyn și Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punctele 67 și 68), precum și Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 53).

16 — A se vedea Hotărârile Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctele 21 și 22) și Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 54).

17 — A se vedea Hotărârile Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 52) și Runevič-Vardyn și Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punctul 66). Pentru jurisprudența privind protecția numelui unei persoane prin articolul 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârile Burghartz împotriva Elveției din 22 februarie 1994, seria A, nr. 280 B, § 24, și Stjerna împotriva Finlandei din 25 noiembrie 1994, seria A, nr. 299 B, § 37.

58. După cum a constatat Curtea pentru prima dată în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), o „diversitate de nume de familie este de natură să provoace persoanelor interesate inconveniente majore atât de ordin profesional, cât și privat, care rezultă în special din dificultatea de a beneficia într-un stat membru a cărui cetățenie o au de efectele juridice ale actelor sau ale documentelor întocmite sub numele recunoscut într-un alt stat membru, a cărui cetățenie o au de asemenea”¹⁸.

59. Rezultă din jurisprudența subsecventă Hotărârii Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539) că „numeroase acțiuni din viața cotidiană, atât în domeniul public, cât și privat, necesită dovada identității”¹⁹, iar o „diversitate de nume de familie este de natură să dea naștere la îndoieli în ceea ce privește identitatea [acestei] persoane, precum și autenticitatea documentelor prezentate sau corectitudinea datelor conținute în acestea”²⁰.

60. În cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 64), Curtea a statuat că ar trebui „să se ia în considerare faptul că, potrivit dreptului german, termenii «Fürstin von» nu sunt considerați un titlu de noblețe, ci un element constitutiv al numelui”.

61. În consecință, în această cauză s-a considerat că numele „Fürstin von Sayn-Wittgenstein” este un singur nume de familie compus din mai multe elemente și că „numele Fürstin von Sayn-Wittgenstein și Sayn-Wittgenstein nu [erau] identice”²¹.

62. În același mod, nici numele „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff” și „Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff” nu sunt identice. Din această perspectivă, o divergență între cele două nume aplicate aceleiași persoane este în principiu de natură să dea naștere la confuzii și la inconveniente.

63. Cu toate acestea, trebuie amintit că jurisprudența impune ca reglementarea națională în cauză să fie „de natură să provoace persoanelor interesate «inconveniente majore» de ordin administrativ, profesional și privat”²² și în special „un risc concret, pentru [o persoană] [...] de a trebui să elimine îndoielile privind identitatea [sa], precum și autenticitatea documentelor [pe care le prezintă]”²³.

64. În opinia noastră, este evident că acest criteriu este îndeplinit în speță, pentru aceleași motive ca și cele oferite de Curte la punctele 66-70 din Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), cu atât mai mult cu cât, spre deosebire de doamna Sayn-Wittgenstein, domnul Bogendorff von Wolffersdorff are dublă cetățenie, germană și britanică.

65. Dacă, prin urmare, „constituie un «inconvenient major», în sensul Hotărârii Grunkin și Paul [...], faptul că este obligată să modifice toate evidențele oficiale ale numelui Fürstin von Sayn-Wittgenstein atât din domeniul public, cât și din cel privat, dat fiind că actele sale de identitate oficiale o desemnează în prezent cu un alt nume”²⁴, situația este aceeași în cazul domnului Bogendorff von Wolffersdorff, care și-a utilizat numele britanic atât în context privat, cât și profesional pe parcursul șederii în Regatul Unit.

18 — Hotărârea Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punctul 36). A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 55).

19 — Hotărârile Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctul 25) și Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 61). A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Runevič-Vardyn și Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punctul 73).

20 — Hotărârile Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctele 26 și 28) și Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctele 55 și 69).

21 — Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 65).

22 — Hotărârea Runevič-Vardyn și Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punctul 76), care face trimitere la Hotărârile Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punctul 36), Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctele 23-28), precum și Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctele 67, 69, 70).

23 — Hotărârea Runevič-Vardyn și Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punctul 77). A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 70).

24 — Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 67).

66. Astfel, având două pașapoarte cu prenume și nume în mare măsură diferite, pentru domnul Bogendorff von Wolffersdorff „[ar] exist[a] riscul să fie nevoit [...] să înlăture bănuielile de fals în declarații pe care le poate suscita divergența”²⁵ dintre prenumele și numele sale britanic și german. Așa cum afirmă Comisia, acest risc există independent de o legătură substanțială cu celălalt stat membru, în speță Regatul Unit, care ar subzista și în viitor.

67. În acest sens, în ședință, domnul Bogendorff von Wolffersdorff a dat mai multe exemple de inconveniente majore cu care se confruntă în Germania ca urmare a divergenței numelor care există între documentele sale de identificare germane și britanice, în special cu ocazia controalelor rutiere sau a deschiderii unor conturi bancare în scop privat și profesional. El a arătat de asemenea că în mai multe rânduri a trebuit să petreacă mai multe ore într-un comisariat de poliție, în timp ce autoritățile germane verificau autenticitatea și valabilitatea pașaportului său britanic.

68. În plus, adăugăm riscul unor îndoieli (în special cu ocazia călătoriilor în străinătate) privind legătura de rudenie existentă între domnul Bogendorff von Wolffersdorff și fiica sa minoră, Larissa Xenia, rezultat din faptul că fiecare dintre ei ar avea un pașaport german cu un nume de familie în mare măsură diferit.

69. În ceea ce privește principiul primei transcrieri, dezvoltat de serviciul juridic central al orașului Karlsruhe în observațiile sale scrise, precum și în ședință, trebuie subliniat că acest principiu nu este nicidecum susținut în jurisprudență, cu precădere în Hotărârea Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559). Deși, potrivit acestei hotărâri, autoritățile germane erau obligate să recunoască primul și singurul nume de familie pe care copilul în cauză îl dobândise în Danemarca, acest lucru rezulta din faptele acestei cauze mai degrabă decât dintr-o constatare a unui principiu cu aplicabilitate generală.

70. În consecință, refuzul autorităților unui stat membru, în speță Republica Federală Germania, de a recunoaște, în toate elementele sale, numele unuia dintre resortisanții săi, astfel cum a fost stabilit în al doilea stat membru, a cărui cetățenie o deține de asemenea acest resortisant, constituie o restricție privind libertățile recunoscute oricărui cetățean al Uniunii prin articolele 20 TFUE și 21 TFUE.

D – *Cu privire la justificare*

71. Rămâne să se examineze dacă atingerea adusă articolului 18 TFUE și restricția privind libertatea de circulație garantată de articolul 21 TFUE pot fi justificate.

72. În această privință, instanța de trimitere evocă patru considerații care ar putea eventual justifica refuzul înregistrării, și anume principiul continuității numelui, caracterul arbitrar al schimbării numelui în Regatul Unit, lungimea numelui ales, precum și abolirea titlurilor nobiliare.

1. Cu privire la principiul continuității numelui

73. Potrivit instanței de trimitere, dacă schimbarea prenumelui și a numelui printr-o manifestare de voință nu este permisă în dreptul german, motivul este în principal că numele trebuie să fie disponibil ca element de identificare fiabil și durabil.

25 — Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 68).

74. Cu toate acestea, așa cum a statuat Curtea la punctele 30 și 31 din Hotărârea Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559), principiile certitudinii și continuității „invocate pentru a susține stabilirea numelui unei persoane prin raportare la cetățenia acesteia, oricât de legitime ar putea fi ca atare, nu merită să dobândească o importanță atât de mare încât să poată justifica [...] un refuz al autorităților competente ale unui stat membru de a recunoaște numele [persoanei în cauză] astfel cum acesta a fost deja stabilit și înregistrat într-un alt stat membru”.

75. Astfel, în măsura în care raportarea la cetățenie urmărește să garanteze că numele unei persoane poate fi stabilit într-o manieră continuă și stabilă, trebuie să se constate, așa cum a statuat Curtea la punctul 32 din această hotărâre, că „o astfel de raportare ar determina un rezultat contrar celui urmărit”, întrucât, de fiecare dată când domnul Bogendorff von Wolffersdorff va trece frontiera între Regatul Unit și Germania, va avea un alt nume, pentru a nu se referi la ipoteza în care acesta s-ar instala în alt stat membru, caz în care ar putea alege liber unul sau celălalt nume.

2. Cu privire la caracterul voluntar al schimbării de nume

76. Potrivit instanței de trimitere, divergența de nume existentă între pașapoartele britanic și german ale domnului Bogendorff von Wolffersdorff nu este imputabilă circumstanțelor nașterii sale, unei adopții sau unei alte modificări a statutului său. Dimpotrivă, aceasta a fost provocată de domnul Bogendorff von Wolffersdorff în cunoștință de cauză, fără a indica în cursul procedurii motivele care ar face ca alegerea numelui său să fie comprehensibilă, chiar necesară. Considerând că decizia de a-și schimba numele în Regatul Unit a fost dictată doar de motive de preferință personală, instanța de trimitere ridică problema dacă această alegere făcută de domnul Bogendorff von Wolffersdorff este demnă de a fi protejată.

77. În ședință, serviciul juridic central al orașului Karlsruhe a insistat asupra faptului că dreptul german nu prevede posibilitatea unei alegeri libere a numelui, precum cea făcută de domnul Bogendorff von Wolffersdorff în Regatul Unit, și că orașul Karlsruhe s-ar fi opus acestei alegeri chiar dacă numele britanic nu ar conține niciun titlu de noblețe²⁶. În ședință, serviciul juridic central al orașului Karlsruhe a susținut că, de asemenea, caracterul voluntar al schimbării de nume contravenea ordinii publice germane, dat fiind că dreptul german nu permite un astfel de tip de schimbare.

78. Nu împărtășim această teză întrucât conduce la o ignorare completă și cvasiautomată a unui nume purtat în mod legal în alt stat membru.

79. După cum susține Comisia, un justițiabil este demn de protecție chiar și în cazul schimbării voluntare a prenumelor și a numelui său, în speță printr-o declarație numită „Deed Poll”²⁷.

80. În primul rând, astfel cum a statuat deja Curtea, la punctul 52 din Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), „numele unei persoane este un element constitutiv al identității sale și al vieții sale private, a căror protecție este consacrată la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum și la articolul 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.

26 — În termenii utilizați de reprezentantul serviciului juridic central al orașului Karlsruhe, „chiar dacă în speță ar trebui să se efectueze o modificare a numelui de familie pentru a trece de la Ramirez la Schroeder, am avea exact aceleași argumente”.

27 — A se vedea punctul 14 din prezentele concluzii.

81. În această privință, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că, „[r]ecunoscând totodată [...] că pot exista veritabile rațiuni care să determine o persoană să dorească să își schimbe numele, Curtea admite că restricții legale privind o asemenea posibilitate se pot justifica în interesul public; de exemplu, pentru a asigura o înregistrare exactă a populației sau pentru a garanta mijloacele unei identificări a persoanei și pentru a asocia la o familie purtătorii unui nume dat”²⁸.

82. În consecință, contrar celor invocate de serviciul juridic central al orașului Karlsruhe, caracterul voluntar al schimbării de nume neconstituind în sine o atingere adusă interesului general nu poate justifica o restricție privind articolele 18 TFUE și 21 TFUE.

83. În al doilea rând, indivizii sunt demni de protecție chiar și în cazul în care, indiferent de motiv, au solicitat schimbarea numelui lor, întrucât inconveniente de ordin profesional și privat create de purtarea unor nume diferite în state membre diferite – ca de exemplu dificultatea de a beneficia în statul membru al cărui cetățeni sunt, de efectele juridice ale actelor sau ale documentelor întocmite sub numele recunoscut în alt stat membru al cărui cetățenie o dețin deopotrivă²⁹ – există indiferent de aspectul manierei în care a fost obținut numele acordat.

84. În al treilea rând, nu poate reveni autorităților germane competența de a refuza recunoașterea unui nume obținut în mod legal de unul dintre resortisanții săi în alt stat membru doar în temeiul caracterului arbitrar sau voluntar al acestei schimbări de nume. Interzicerea abuzului de drept permite statelor membre să lupte suficient împotriva a ceea ce guvernul german desemnează în observațiile sale scrise drept „turismul numelui”.

85. Astfel, după cum a statuat Curtea la punctul 24 din Hotărârea Centros (C-212/97, EU:C:1999:126), „un stat membru are dreptul să ia măsuri destinate să împiedice ca, profitând de facilitățile instituite în temeiul tratatului, unii dintre resortisanții săi să urmărească să se sustragă în mod abuziv de sub autoritatea legislației lor naționale și ca justițiabilii să se poată prevala în mod abuziv sau fraudulos de norme [ale dreptului Uniunii]”.

86. Aceasta presupune că, exceptând situația în care autoritățile germane pot demonstra că domnul Bogendorff von Wolffersdorff s-a deplasat în Regatul Unit și a locuit în această țară mai mulți ani doar cu intenția de a crea în mod artificial circumstanțele necesare pentru schimbarea prenumelor și a numelui său pentru a putea îndeplini condițiile pentru aplicarea articolului 48 din EGBGB, refuzul de a recunoaște numele britanic al domnului Bogendorff von Wolffersdorff nu poate fi justificat de simplul fapt că schimbarea a intervenit la inițiativa titularului său.

87. Ca și Comisia, credem de altfel că nu există un abuz în prezentul caz, constatând, la lectura cererii de decizie preliminară, că instanța de trimitere înclină să considere că centrul intereselor domnului Bogendorff von Wolffersdorff se afla într-adevăr la Londra în perioada 2001-2005. Legătura sa cu Regatul Unit, al cărui cetățean este, nu era nici fictivă și nici abuzivă.

88. În ceea ce privește argumentul serviciului juridic central al orașului Karlsruhe potrivit căruia caracterul voluntar al schimbării încalcă ordinea publică germană, trebuie subliniat că, deși Curtea a decis că ordinea publică poate justifica o restricție privind articolele 20 TFUE și 21 TFUE³⁰, această noțiune nu acoperă toate normele imperative ale dreptului intern de la care particularii nu pot deroga. Dimpotrivă, astfel cum a decis Curtea la punctul 86 din Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), „ordinea publică nu poate fi invocată decât în caz de amenințare reală și suficient de gravă, care afectează un interes fundamental al societății”.

28 — Hotărârea Stjerna împotriva Finlandei din 25 noiembrie 1994, seria A nr. 299 B, § 39.

29 — A se vedea Hotărârile Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punctul 36) și Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctele 22 și 23).

30 — A se vedea Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctele 85 și 86). A se vedea punctele 96 și 97 din prezentele concluzii.

89. Ne pare evident că, deși dreptul german nu permite schimbarea liberă a numelui printr-un act voluntar, această normă nu atinge pragul ridicat de ordine publică în sensul Hotărârii Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806).

3. Cu privire la lungimea numelui

90. Potrivit instanței de trimitere, ordinea juridică germană urmărește și obiectivul de a evita numele de familie cu o lungime disproporționată sau prea complicate. În această privință, instanța arată că numele ales de reclamantul din litigiul principal, respectiv „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff” este pentru Germania de o lungime neobișnuită.

91. Acest tip de considerație nu poate fi totuși primit. Așa cum a statuat Curtea la punctul 36 din Hotărârea Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559), „astfel de considerente de facilitare a sarcinii administrației nu pot fi suficiente pentru a justifica un obstacol în calea liberei circulații”. Prin urmare, el trebuie înlăturat în speță.

4. Cu privire la abolirea titlurilor nobiliare

92. Referindu-se la Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), serviciul juridic central al orașului Karlsruhe și guvernul german consideră că adăugarea unor vechi titluri nobiliare, „Graf” (conte) și „Freiherr” (baron), la numele de familie ar putea încălca ordinea publică germană, fiind în contradicție intolerabilă cu principiul egalității germanilor în fața legii și cu alegerea constituțională de a aboli titlurile nobiliare concretizată prin articolul 109 al treilea paragraf din Constituția de la Weimar coroborat cu articolul 123 din Legea fundamentală.

93. Trebuie să se observe de la bun început că domnul Bogendorff von Wolffersdorff solicită să se modifice nu numai numele său de familie, ci și prenumele sale, din „Nabiel Peter” în „Peter Mark Emanuel”. O eventuală justificare bazată pe refuzul titlurilor nobiliare ar privi, așadar, în orice caz, doar modificarea numelui de familie.

94. Trebuie precizat de asemenea că cuvintele „Graf” și „Freiherr” conținute în numele de familie britanic al domnului Bogendorff von Wolffersdorff nu constituie titluri nobiliare nici în dreptul englez, nici în dreptul german. Mai precis, în ceea ce privește dreptul englez, nu este vorba despre titluri nobiliare acordate de suveranul Regatului Unit. Nici în ceea ce privește dreptul german nu este vorba despre titluri nobiliare, întrucât, astfel cum prevede articolul 109 al treilea paragraf din Constituția de la Weimar, titlurile nobiliare sunt abolite.

95. Cu toate acestea, întrucât cuvintele „Graf” și „Freiherr” înseamnă în limba germană „conte” și, respectiv, „baron”, argumentul guvernului german întemeiat pe abolirea titlurilor nobiliare trebuie interpretat în sensul că vizează aparența de origine nobiliară pe care aceste cuvinte o creează.

96. În această privință, Curtea a statuat, la punctul 85 din Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), că „[c]onsiderații obiective legate de ordinea publică pot justifica, într-un stat membru, refuzul recunoașterii numelui de familie al unuia dintre cetățenii acestuia astfel cum a fost atribuit într-un alt stat membru”³¹.

31 — A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Grunkin și Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punctul 29).

97. La punctul 86 din această hotărâre, Curtea a amintit că „noțiunea de ordine publică în calitate de justificare a unei derogări de la o libertate fundamentală trebuie interpretată în mod strict, astfel încât sfera ei să nu poată fi stabilită unilateral de fiecare stat membru fără exercitarea unui control din partea instituțiilor Uniunii Europene [...]. Din aceasta rezultă că *ordinea publică nu poate fi invocată decât în caz de amenințare reală și suficient de gravă, care afectează un interes fundamental al societății [...]*”³².

98. Întrucât abolirea clasei nobiliare constituie punerea în aplicare a principiului mai general al egalității tuturor cetățenilor germani în fața legii instituit prin articolul 109 primul paragraf din Constituția de la Weimar și cum Curtea a afirmat deja că „[o]rdinea juridică a Uniunii urmărește incontestabil să asigure respectarea principiului egalității ca principiu general al dreptului[,] [acest] principiu [fiind] consacrat la articolul 20 din Carta drepturilor fundamentale”³³, s-ar putea pleda în favoarea tezei că înregistrarea într-o țară republicană a unui nume obținut în alt stat membru și care conține cuvinte care reiau vechi titluri nobiliare încalcă ordinea publică din această țară.

99. Cu toate acestea, astfel cum am explicat deja la punctul 177 din Concluziile noastre prezentate în cauza Gazprom (C-536/13, EU:C:2014:2414), noțiunea de ordine publică privește „norme și valori a căror încălcare nu se poate efectua în cadrul ordinii juridice a instanței de recunoaștere și de executare, întrucât o astfel de încălcare ar fi inacceptabilă din punctul de vedere al unui stat de drept, liber și democratic”.

100. Aceasta presupune că, pentru ca o normă să fie de ordine publică, ea trebuie să fie o normă imperativă *într-atât fundamentală* pentru ordinea juridică în cauză încât nu ar putea suferi *nicio* derogare în contextul cauzei în discuție.

101. Or, astfel cum arată instanța de trimitere, spre deosebire de ordinea juridică austriacă, în discuție în Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), ordinea juridică germană, și îndeosebi articolul 109 al treilea paragraf din Constituția de la Weimar, nu conține o interdicție strictă de a menține titlurile nobiliare.

102. Dimpotrivă, deși dispoziția menționată din Constituția de la Weimar prevede că „[s]unt abolite orice privilegii sau incapacități de drept public condiționate de naștere sau de clasă”, ea adaugă că „[t]itlurile nobiliare vor reprezenta numai o parte a numelui”. Conform practicii germane, titlurile nobiliare sunt admise numai în cazul în care sunt poziționate după prenume³⁴.

103. În aceste condiții, nu înțelegem cum numele britanic al domnului Bogendorff von Wolffersdorff, respectiv „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff”, ar putea încălca ordinea publică germană și nici cum s-ar putea vorbi despre o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică, întrucât, în pofida abolirii lor, titlurile nobiliare pot supraviețui ca nume de familie în condițiile restrictive prevăzute la articolul 109 al treilea paragraf din Constituția de la Weimar și în jurisprudență.

104. Fie titlurile nobiliare sunt contrare ca atare ordinii publice și purtarea lor este interzisă, precum în Austria, și aceasta pentru toți germanii, fie nu sunt contrare ordinii publice și pot fi utilizate de toți germanii ca nume de familie, poziționându-le după prenume, în loc de a le plasa înainte, cum era cazul până în anul 1918.

32 — Sublinierea noastră. A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârile Église de scientologie (C-54/99, EU:C:2000:124, punctul 17) și Omega (C-36/02, EU:C:2004:614, punctul 30).

33 — Hotărârea Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 89).

34 — A se vedea ordonanța din 6 iulie 2011 a Oberlandesgericht Dresden (Tribunalul Regional Superior din Dresda, Germania), citată la punctul 18 din prezentele concluzii.

105. Aceasta era și opinia Oberlandesgericht Dresden (Tribunalul Regional Superior din Dresda), care, prin Ordonanța din 6 iulie 2011, a impus autorităților orașului Chemnitz să o înregistreze pe fiica domnului Bogendorff von Wolffersdorff sub numele său britanic, respectiv „Larissa Xenia *Gräfin* von Wolffersdorff *Freiin* von Bogendorff”³⁵. Dacă această înregistrare nu este contrară ordinii publice pentru ea, nu înțelegem cum ar putea fi contrară ordinii publice pentru tatăl său.

106. Ni se confirmă teza prin răspunsurile vagi date de guvernul german în ședință la întrebările noastre care urmăreau să stabilească, prin utilizarea unor exemple ipotetice, dacă un nume străin care conține adevărate titluri nobiliare străine sau cuvinte care înseamnă în limba germană un titlu nobiliar fără a avea acest efect în limba străină ar fi contrare ordinii publice germane. Guvernul german nu a oferit răspunsuri precise, însă a insistat asupra faptului că răspunsul ar depinde de fiecare caz concret. Or, în cazul în care interdicția de utilizare a unor titluri nobiliare ar fi ținut cu adevărat de ordinea publică germană, răspunsul ar fi trebuit să fie facil și același pentru situațiile ipotetice.

107. În plus, argumentația guvernului german conduce la rezervarea utilizării titlurilor nobiliare în condițiile citate anterior doar la distincțiile veritabile acordate în Imperiul German anterior anului 1918, și aceasta pentru a combate titlurile false inventate de particulari. Deși amenințarea reală și suficient de gravă pentru ordinea publică ar fi dificil de dovedit și deși, potrivit guvernului german, numele care cuprinde acest „titlu fals” ar putea fi purtat în mod legal de următoarele generații, argumentul întemeiat pe protecția veritabilelor titluri de noblețe ar fi paradoxal în lumina valorilor democrației și egalității care au inspirat Constituția de la Weimar și în special articolul 109 din aceasta și care au drept obiectiv protejarea, potrivit guvernului german, a „ordinii republicane”³⁶.

108. În acest context, considerăm că justificarea întemeiată pe abolirea titlurilor de noblețe trebuie înlăturată.

VI – Concluzie

109. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Amtsgericht Karlsruhe (Tribunalul Cantonal din Karlsruhe) după cum urmează:

„Articolele 18 TFUE, 20 TFUE și 21 TFUE trebuie interpretate în sensul că autoritățile unui stat membru sunt obligate să recunoască schimbarea de nume a unui resortisant al statului membru respectiv atunci când acel resortisant este în același timp resortisant al unui alt stat membru și a dobândit în acest din urmă stat membru un nume liber ales și care conține mai multe titluri nobiliare, în măsura în care, deși a abolit titlurile nobiliare, dreptul național al primului stat membru permite totuși utilizarea lor în cadrul numelui de familie.”

35 — A se vedea punctul 18 din prezentele concluzii. Sublinierea noastră.

36 — Termeni utilizați de guvernul german în ședință.